

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

SOSTE kiittää mahdollisuudesta lausua maaseutupoliittisesta selonteosta. Selonteko on arvokas ja kunnianhimoinen asiakirja, joka tunnistaa keskeiset kehityskulut kuten väestörakenteen muutoksen, digisyrjäytymisen ja palveluverkkokehityksen vaikutukset maaseutualueilla. Myös kansalaistoiminnan ja järjestöjen rooli on kuvattu ajankohtaisella ja realistisella tavalla. Eriarvoisuus ihmisten välillä lisääntyy nykyisestä maantieteen vuoksi, joten tavoite kansalaisten yhdenvertaisuudesta tulee selonteossa hyvin esille.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

SOSTE toteaa, että maaseutualueita huomioivaa tilastotietoa on saatavilla rajoitetusti, koska useat tilastot nojautuvat vakituiseen asuinpaikkaan. Erilaiset asuinpaikat kattava tilastotieto on välttämätöntä, koska sitä tarvitaan esimerkiksi maaseutuvaikutusten arvioinnissa, jossa tulee olla mukana myös järjestölähtöinen tieto.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

SOSTE ehdottaa, että suunnittelujärjestelmä kattaisi myös huoltovarmuutta koskevat järjestelyt ainakin kriittisen sosiaalihuollon osalta eli tapauksissa, jolloin ihminen on riippuvainen palvelusta henkensä ja terveytensä suojaamiseksi. Maaseutupolitiikan ytimessä todetaan olevan ihmisten hyvinvointi ja hyvä elämä ikään, sukupuoleen tai taustaan katsomatta.

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Maaseutupoliittisessa selonteossa tunnistetaan ajankohtaiset muutostekijät, joista keskeisiä järjestöjen näkökulmasta ovat väestön ikääntyminen ja palvelujen keskittyminen sekä digitaalisuuden lisääntyminen ja digisyrjäytyminen. SOSTE korostaa, että sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rooli ei ole vain täydentävä, vaan välttämätön osa maaseutualueiden elinvoimaa, hyvinvointia ja kokonaisturvallisuutta.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

SOSTE pitää hyvänä, että maaseutuvisio korostaa ihmislähtöisyyttä ja hyvinvointia sekä elinvoimaa, yhteisötaloutta ja kumppanuutta.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuositukset (24 kpl) olennaiset?

SOSTEn mielestä tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Kannatettavaa on selonteon poikkihallinnollinen ote ja sen pitkäjänteisyys, mikä ulottuu yli hallituskausien.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

- Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta
- Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita
- Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuositusten numerot 1-24)

1. Digitaalisen kuilun kaventaminen
11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset
17. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edellytykset

18. Osallistaminen, vuorovaikutus ja yhteistyö

20. Väestönmuutos ja elintärkeät toiminnot

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohtaisesti:

11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset [Järjestöjen rooli maaseudulla on jo nyt välttämätön osa yhteiskunnan perusrakenteita. Järjestötoiminta rikastuttaa julkisia palveluja erityisesti niillä alueilla, joissa valtionhallinnon ja yritysten toiminta on vähäistä. Järjestöjen toiminta tulee nähdä kumppanuutena, joka edellyttää vakaata rahoituspohjaa, ja rakenteellista tunnustusta esimerkiksi sopimuksellisin välinein. Uudet työllisyysalueet mahdollistavat omalta osaltaan innovatiivisten poikkihallinnollisten kumppanuuksien syntymisen. On myös tärkeää, että valtion julkiset hankinnat kohdentuisivat jatkossa nykyistä laajemmin Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.]

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

SOSTE toteaa, että selonteossa tunnistetaan nykytilanne ja ajankohtaiset muutostekijät.

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

SOSTE esittää, että maaseutupoliittisessa selonteossa huomioidaan järjestöjen asema julkisen sektorin kumppanina maaseudun kehittämisessä, ja etenkin silloin, kun on kyse hyvinvoinnin, osallisuuden ja turvallisuuden vahvistamisesta. Järjestöt tulee ottaa mukaan selonteon jatkovalmisteluun ja toimeenpanoon.

Hahl-Weckström Anita
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry